

M. Haun – T. Weisgal -L. Costa – B. Kallick: Miért eredményes a demokratikus iskola?

július 24, 2016

részlet M. Haun – T. Weisgal: Robert's Rules for Kids and Big Kids c. könyvéből. Fordította: Veress Orsolya

Amióta csak a tömeges iskolarendszer 150 éve kialakult folyamatos annak kritikája is. A kritikusok legjobbjai nemcsak szóbeli kritikában részesítik azt a pedagógiát, amit az iskolák követnek, hanem a gyakorlatban is bemutatják, hogy az iskola lehet más is, mint ahogy azt a tradicionális iskola teszi. A sokféle kritika közül az egyik ilyen az iskolát demokratikus közösségnek szervezi meg, abban egy nagy hatalmú iskolai önkormányzattal, amiben nemcsak a tanárok döntenek, hanem a gyerekek is. Ezek az önkormányzati gyűlések számos demokratikus iskolában ugyanolyan szabályok szerint működnek, mint egy parlament vagy demokratikus egyesület. Az alábbi fordítással szeretnénk elmagyarázni, miért van az önkormányzati gyűlésnek pedagógia szerepe, és miként segíti elő azt, hogy az ezen iskolából kikerülő gyerekek tudjanak stratégiákat megfigyelni, hogy képesek legyenek másokat megérteni, miért kitartóak saját céljaik megvalósításában, miért kreatívak és jó szakemberek. A szöveg két részből áll: Minden pont első része leírja, hogy Costa és Kallick mit tartanak fontosnak egy ember tulajdonságainak, az ez után következő vastagon szedett részben Haun és Weisgal elmagyarázzák, hogy az iskolai önkormányzat mennyiben járul ehhez hozzá. A fordítás végén számos kapcsolódó oldalt említünk, ahol tovább lehet kutatni a demokratikus iskolák

működését. (Fóti Péter)

(A Robert-féle rendszabályokat (Robert's Rules of Order; Robert's Rules of Order Newly Revised = **RONR**) tízszer felülvizsgálták már, legutoljára 2011-ben. Világszerte számos szervezet használja saját szabályzatának kiegészítéseként.)

1. Kitartás (Persisting)– Megmaradni az aktuális feladatnál annak befejezéséig, figyelmesnek, fókuszáltnak maradni.

A RONR szerint a szavazatok többségére, néha kétharmadára vagy még többre van szükség ahhoz, hogy egy projekt vagy ötlet zöld utat kaphasson, és valami történhessen. Ezt nem mindig könnyű elérni, kitartás kell hozzá.

2. Az indulatok kezelése (Managing Impulsivity)– Időt szánni a lehetőségek mérlegelésére; beszéd vagy cselekvés előtt gondolkodni; nyugodtnak maradni a stresszes vagy erőpróbát jelentő helyzetekben; figyelmesnek és előzékenynek lenni másokkal; meggondoltan cselekedni.

Néha a gyűléseken az emberek elveszítik hidegvérüket, és dühöt vagy más érzelmeket mutatnak. Szélsőséges esetben kisétálnak vagy távoznak, ha nem elképzeléseik szerint alakulnak a dolgok. Csak az indulataik kezelésével érhetnek el pozitív eredményt.

3. Empatikusan hallgatni és megérteni (Listening with Understanding and Empathy) – Odafigyelni és nem szem elől téveszteni egy másik személy gondolatait, érzéseit és ötleteit, törekedni arra, hogy a másik személy helyébe (helyzetébe?) képzeljük magunkat, elmondani másoknak, amikor kapcsolódni tudunk az általuk elmondottakhoz, távolságból szemlélni a gondolatokat azért, hogy tiszteletben tarthassuk egy másik személy nézőpontját és érzéseit.

A megbeszélésnek/vitának központi szerepe van a RONR-ban. A bizottságokban és a kisebb gyűléseket lényegi elem az ötletek szabad áramlása. Ezt a készséget alkalmazva jobb végeredményt

kaphatunk, mint az egyes emberek ötletei. Ugyanez igaz a nagy létszámú gyűlésekre is, de ott korlátozottabb a párbeszéd lehetősége. Mégis, mindkét esetben kitartóan kell alkalmazni ezt a készséget.

4. Flexibilisen gondolkodni (Thinking Flexibly) – A perspektíva-váltás képessége; a többiek által felhozott dolgok mérlegelése; alternatívák keresése; lehetőségek mérlegelése.

Gondoljunk a módosításokra, vagy a módosítások módosításaira. Amikor ilyenekre kerül sor, az ennek a készségnek a megnyilvánulása.

5. A gondolkodásról gondolkodni (metakogníció) (Thinking about thinking (metacognition)) – Tudatában lenni saját gondolatainknak, érzelmeinknek, szándékainknak és tetteinken; tudni, hogy amit teszünk és mondunk, hat másokra; késznek lenni mérlegelni, hogyan hat döntésünk önmagunkra és másokra.

Mindegy, hogy hogy nevezzük, a RONR valójában politika. Ebben a környezetben az emberek szavak nélkül is hatnak egymásra és az eseményekre. Mégis, a RONR olyan helyzetet teremt, ahol mindig szerepet kap a gondolkodásról történő gondolkodás.

6. Törekedni a pontosságra (Striving for Accuracy)– Ellenőrizni a hibákat; legalább kétszer átnézni mindent; igényt ébreszteni a pontosságra, szabatosságra és a mesterségbeli tudásra.

A gyűlések kezdetén mindig áttekintjük a legutóbbi gyűlés eseményeit. A ki nem javított kis hibáknak is jelentős, nem kívánt következményei lehetnek. A pontosságot minden alkalommal próbára tesszük. (Accuracy is tested all the time.)

7. Megkérdőjelezni és felvetni a problémákat (Questioning and posing problems) – Feltenni magunknak a kérdést, hogy hogy is vagyunk éppen; elsajátítani egy kérdező hozzáállást; mérlegelni, hogy mely információkra van szükségünk; megfelelő stratégiát választani az információk megszerzésére; felmérni

az egyes problémák megoldása során legyőzendő nehézségeket.

Ez az, amikor arról próbálunk dönteni, hogyan szavazzunk, vagy ez egy vágy arra, hogy jobbat tegyünk valamit? Akárhogy is, ezt a készséget gyakran alkalmazzuk.

8. A múlt ismereteit új szituációkra alkalmazni (Applying Past Knowledge to New Situations) – Használni a megszerzett ismereteket; tekintetbe venni a korábbi tapasztalatokat; ugyanazt a tudást különféle, eltérő környezetekben alkalmazni.

Egy szervezet tagjai különféle készségeket hoznak magukkal. Lehet, hogy az új tagok megpróbálnak kapcsolódni a régi, tapasztalt tagokhoz. Az új tagok értékes dolgokat hozhatnak a közösbbe, de olyan nyitott és befogadó környezet nélkül, mint amiről ez a pont szól, ezek az értékek kihasználatlanok maradnának. Ugyanennek az ellenkezője is valóra válhat, ha nem alkalmazzuk ezt a pontot: az újoncok elvethetik a régi tagok tudását, tapasztalatait.

9. Világosan és pontosan gondolkodni és kommunikálni (Thinking and Communicating with Clarity and Precision) – Pontosságra és érthetőségre törekedni; igyekezni szóban és írásban is szabatosnak lenni.

Ez a készség szerepet kaphat akár egy vitában, egy javaslat kidolgozásánál vagy egy eljárás során is. Ha az emberek tisztán kommunikálnak, a dolgok gördülékenyen haladnak. Olyan környezetekben, ahol ez a készség fontos, mindenki fejlődik benne. Ahol viszont teszteket íratnak, igen/nem válaszokkal vagy többszörös választással, ez a készség nem is létezik.

10. Adatokat gyűjteni minden érzékszervünkkel (Gathering Data through All Senses) – Megállni és megvizsgálni amit látunk, meghallgatni, amit hallunk, észrevenni, amit orrunk érez, megízlelni az ételt, amit eszünk, érezni, amihez hozzáérünk.

A gyűléseken néha villámgyors döntést kell hozniuk a résztvevőknek. Ha minden érzéküket használják, nagyobb

valószínűséggel hoznak jó döntést.

11. Alkotni, elképzelni és újítani (Creating, Imagining, Innovating) – Gondolkozni azon, hogy lehetne valamit nem szokványos módon megcsinálni; képesnek lenni új ötleteket felvetni; törekedni az eredetiségre; mások újszerű javaslatainak mérlegelése.

Valahányszor egy új ötlettel vagy javaslattal áll elő valaki, lehetőség nyílik ennek a készségnek az alkalmazására. Ez a megkövült gondolkodás ellenszere. A RONR is tartalmazza.

12. Csodálattal és tisztelettel válaszolni (Responding with Wonderment and Awe) – Kíváncsinak lenni a világ szépségére, a természet erejére és az univerzum mérhetetlenségére; figyelni arra, ami áhítatot kelt és megérinti a szívünket; nyitottnak maradni azokra a kisebb-nagyobb csodákra, amiket másokban és magunkban találhatunk.

Ez történik akkor, amikor az emberek a környezet legjobb oldalával találkoznak. Ez történik akkor, amikor egy nagy ötlettel először találkozunk. A Egyesült Államok Alkotmánya azért született, hogy okiratba foglalja az ország irányítását. Így szól: Mi, az Egyesült Államok népe attól vezetve, hogy tökéletesebbé tegyük az Uniót, megvalósítsuk az igazságosságot, biztosítsuk a belső nyugalmat, gondoskodjunk a közös védelemről, előmozdítsuk a közjót, biztosítsuk a szabadság áldásait magunk és utódaink számára, meghagyjuk és bevezetjük az Amerikai Egyesült Államok jelen alkotmányát. (A magyar nyelvű nyitómondat forrása:). 1789-ben írták ezeket a sorokat, de még mindig inspiráló. Egy olyan szervezetben, amelyik alkalmazza a RONR-t, gyakoriak a szívet megérintő ötletek.

13. Értelmesen felelősséget és kockázatot vállalni (Taking Responsible Risks) – Szokatlan és új dolgokat kipróbálni; mérlegelni, hogy biztonságos és értelmes-e egy új dolog, szembenézni a hibázástól való félelemmel és azzal, hogy

esetleg veszíthetünk; és nem hagyni, hogy ezek a félelmek megállítsanak.

Egy szervezetben általában csak korlátozottan áll rendelkezésre idő és pénz, és a szervezet vagy tagjainak hírnevét sem szeretjük kockára tenni. Mégis, időnként ki kell próbálni valami újat. Ez történik akkor is, amikor új tisztségviselőket választanak, amikor új ötleteket, javaslatokat fogadnak el, vagy amikor új tagok felvételéről születik döntés. A RONR számtalan lehetőséget kínál ennek a készségnek a gyakorlására. És jó móka, ha sikeresen alkalmazzuk.

14. A dolgok humoros oldalát megtalálni (Finding Humor) – Alkalmos időben nevetni, keresni az furcsa, abszurd, ironikus és váratlan dolgokat az életben, és magunkon is nevetni, amikor csak lehet.

Fúj, egy újabb gyűlésre kell menni? De nem ez lesz a hozzáállás, ha a humor mindennapos, vagy legalábbis időnként jelen levő dolog. A gyűlések tele vannak váratlan dolgokkal. Igazából akár ez lehet a legspontánabb esemény a napban.

15. Kölcsönösen együtt gondolkodni másokkal (Thinking Interdependently)– Együtt dolgozni másokkal; örömmel üdvözölni a nézőpontjukat és azt, amivel hozzájárulnak a közös feladathoz; ragaszkodni a munkacsoport döntéseihez akkor is; ha valamivel nem értünk egyet, kölcsönösen tanulni egymástól.

Mire jó egy szervezeti gyűlés? Az összhang megteremtésére. Nagy erő van abban, ha az emberek ügyesen alkalmazzák ezt a készséget. Melyik jön előbb, a készség, vagy a lehetőség az elsajátítására? Ez a kérdés együtt gondolkozásból született választ kíván.

16. Nyitottnak maradni a folyamatos tanulásra (Remaining Open to Continuous Learning) – Nyitottnak lenni, hogy az új tapasztalatokból is tudjunk tanulni; egyszerre lenni elég büszkének és elég alázatosnak, hogy be tudjuk ismerni, ha

valamit nem tudunk; örömmel fogadni új információkat minden témában.

Bár a szervezetekben az embereknek hűnek kell maradniuk a céljaikhoz, nehéz elképzelni olyan helyzetet, amelyben nem történnek új dolgok. Ha valaki még nem elég nyitott, egy szervezetben bizonyára azzá válik. Ez a mi válaszuk, és RAGASZKODUNK HOZZÁ.

Kapcsolódó oldalak:

- HABITS OF MIND (After Arthur L. Costa and Bena Kallick, Habits of Mind: A Developmental Series, Copyright © 2000) (%20MLC%20HABITS%20OF%20MIND%20COSTA-KALLICK%20DESCRIPTION%)
- Fóti Péter: Iskolagyűlések a demokratikus iskolákban ()
- Ted Weisgal: Tanítsuk a demokratikus gyűlések szabályait! ()
- Fóti Péter: Te miért ellenzed a heti osztály/iskolagyűléseket?